

XV – XVI ҒАСЫРДАҒЫ ЖАЗБА ӘДЕБИЕТІ

بساط دپه كوزي اولدوركى قوي بيان
ايدرخانم هي

مكرخانم بركون اغوز اوتورركن اوستنه
بغى كلدي دون الچنده اوركدي كوچدي
متچوب [قچوب] كيدرركن اروز قوجه نك
اوغلنجي دشمش بر اصلان بولم كوترمش
بسلمش اغوزكنه اياملا كلوب يوردنه قوندي
اغوزخانك ايلنجسي كلوب خبركتوردي
ايدرخانم سارون بر اصلان چقرات اورر
اپول اپول [ايول ايول] يوريشي ادم كبي ات
بصوبى قان سورر اروز ايدرخانم اوركدكر
وقتبن دوشن منم اوغلنجم در بلكه ديدي
بكلر بنديلر اصلان يتاغى اوزرينه كلديلر
اصلاني قالدرب اوغلاني طوقديلر اروز
اوغلاني الوب ايونه كتوردي شاديلق
اقديلر يمه الحجه اولدي اما اوغلاني نغدر

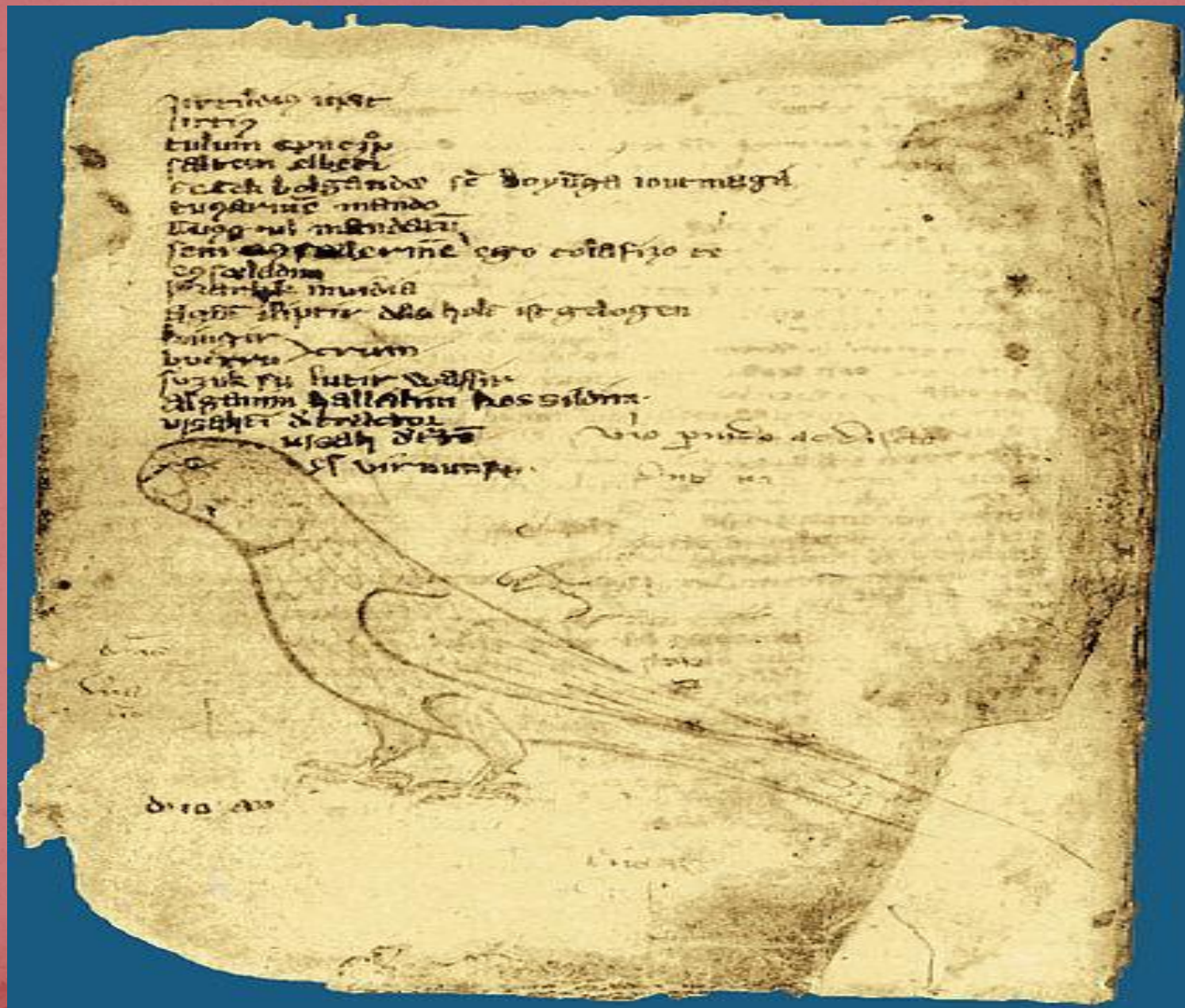
«Қорқыт ата кітабынан үзінді»

Қорқыт Ата кітабы (“Китаб-и дәдем Коркут ғали лисан таифа оғузан”) – қаһармандық эпос үлгісі, **оғыз** (“Китаб-и дәдем Коркут ғали лисан таифа оғузан”) – қаһармандық эпос үлгісі, **оғыз-қыпшақ** (“Китаб-и дәдем Коркут ғали лисан таифа оғузан”) – қаһармандық эпос үлгісі, оғыз-қыпшақ дәуірінің жазба мұрасы. ғылымда оның он екі нұсқасы мәлім: Дрезденде (12 нұсқа) және **Ватиканда** (“Китаб-и дәдем Коркут ғали лисан таифа оғузан”) – қаһармандық эпос үлгісі, оғыз-қыпшақ дәуірінің жазба мұрасы. ғылымда оның он екі нұсқасы мәлім: Дрезденде (12 нұсқа) және Ватиканда (6 нұсқа) сақталған. 19 ғасырда бұл жазба ескерткішті зерттеп, аудару ісімен академик **В.В. Бартольд** (“Китаб-и дәдем Коркут ғали лисан таифа оғузан”) – қаһармандық эпос үлгісі, оғыз-қыпшақ дәуірінің жазба мұрасы. ғылымда оның он екі нұсқасы мәлім: Дрезденде (12 нұсқа) және Ватиканда (6 нұсқа) сақталған. 19 ғасырда бұл жазба ескерткішті зерттеп, аудару ісімен академик В.В. Бартольд айналысып, жеке тармақтарын жариялады. Кейін бұл аударма “Деде Горгуд” (Баку, 1950), “Книга моего деда Коркута” (М.–Л., 1962) деген атпен жарық көрді. Ә. Қоңыратбаевтың аударуымен қазақ тілінде 1986 жылы тұңғыш рет басылды. Әдеби әрі тарихи этникалық мұра ретіндегі “Қорқыт

ҚОРҚЫТ АТА КІТАБЫ

«КОДЕКУС КУМАНИКУС» КІТАБЫ

«Кодекс куманикус»

Бірінші бетінде «1303» деген жазу бар. Еңбектің авторы мен жазылған жері белгісіз. Түркітану ғылымындағы жаңа деректер бойынша, бұл еңбек түпнұсқасы 1294 жылы жазылған да, оның бірінші көшірмесі 1303 жылы жасалған, ол 1330 жылы толығымен көшіріліп біткен (Л. Лигети). «Кодекс Куманикус» Дешті қыпшақта Бірінші бетінде «1303» деген жазу бар. Еңбектің авторы мен жазылған жері белгісіз. Түркітану ғылымындағы жаңа деректер бойынша, бұл еңбек түпнұсқасы 1294 жылы жазылған да, оның бірінші көшірмесі 1303 жылы жасалған, ол 1330 жылы толығымен көшіріліп біткен (Л. Лигети). «Кодекс Куманикус» Дешті қыпшақта немесе Қырымда Бірінші бетінде «1303» деген жазу бар. Еңбектің авторы мен жазылған жері белгісіз. Түркітану ғылымындағы жаңа деректер бойынша, бұл еңбек түпнұсқасы 1294 жылы жазылған да, оның бірінші

In nomine domini Amen et die Vespere oratione oratione
et die Amen Amen.

De honorem dei et dei Johis evangeliste . . .
In hoc libro edicendum est. Comarum p. alfabecum . . .
Hec sunt Vela et nota de hie . A .

Audio	desnoem	Gaturmam
Audis	desnoet	Esiturfen
Audit	desnoet	Esit
Espr		
Audem	desnam	Esiturbis
Audient	desnoit	Esiturfis
Audiat	desnoent	Esiturla
Procto in pfecto		
Audiebam	desin dem	Esituredim
Audiebais	desin di	Esitureding
Audiebat	desin d	Esituredi
Espr		
Audiebam	desin dim	Esitureduc
Audiebais	desin di	Esituredingis
Audiebant	desin dent	Esiturlaredi
Procto pfecto		
Audiat	sinde	Esit m
Audiat	sin di	Esit nig
Audiat	sinde	Esit
Espr		
Audiat	sin dim	Esit
Audiat	sin di	Esit
iduerit	sin dent	Esit

"Тарихи Рашиди" атты еңбекте қазақ хандығының қалыптасуы туралы, мұнан кейінгі Жетісу мен Шығыс Дешті— Қыпшақта атты еңбекте қазақ хандығының қалыптасуы туралы, мұнан кейінгі Жетісу мен Шығыс Дешті— Қыпшақта болған оқиғалар, Моғолстанның құлауы, феодалдық атты еңбекте қазақ хандығының қалыптасуы туралы, мұнан кейінгі Жетісу мен Шығыс Дешті— Қыпшақта болған оқиғалар, Моғолстанның құлауы, феодалдық соғыстар, қазақтар, қырғыздар және өзбектердің сыртқы жауға қарсы күресте өзара одақтасуы туралы көптеген мәліметтер бар. Сонымен бірге бұл еңбекте XV-XVI ғасырлардағы Оңтүстік және Шығыс Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық жағдайы, орта ғасырлық Қазақстандағы атты еңбекте қазақ хандығының қалыптасуы туралы, мұнан кейінгі Жетісу мен Шығыс Дешті— Қыпшақта болған оқиғалар, Моғолстанның құлауы, феодалдық соғыстар, қазақтар, қырғыздар және өзбектердің сыртқы жауға қарсы күресте өзара одақтасуы туралы көптеген мәліметтер бар. Сонымен бірге бұл еңбекте XV-XVI ғасырлардағы Оңтүстік және Шығыс Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық жағдайы, орта ғасырлық Қазақстандағы Жетісудың тарихи жағрапиясы, қалалық және егіншілік мәдениеті туралы құнды мәліметтер бар. 1533 жылы хандық таққа қайта отырған Абу-ар-Рашид атты еңбекте қазақ хандығының қалыптасуы туралы, мұнан кейінгі Жетісу мен Шығыс Дешті— Қыпшақта болған оқиғалар, Моғолстанның құлауы, феодалдық соғыстар, қазақтар, қырғыздар және өзбектердің сыртқы жауға қарсы күресте өзара одақтасуы туралы көптеген мәліметтер бар. Сонымен бірге бұл еңбекте XV-

МУХАММЕД
ХАЙДАР
ДУЛАТ

ТАРИХ-И
РАШИД

МУХАММЕД
ХАЙДАР
ДУЛАТ

MAHASARANA KAWANAN KAWANAN

*Mapuan
Pamungut*

1990

Князь-боярин
Кочетков
Михайлов
и др.
и др.

Жылнамалар жинағының" жалғыз көшірме данасын Қазан Университеті кітапханасына татар ғалымы И.Халфин Жылнамалар жинағының" жалғыз көшірме данасын Қазан Университеті кітапханасына татар ғалымы И.Халфин тапсырған екен. Сол көшірмені шығыс қолжазбалар жинағына бастырғанда профессор И.Н.Березин Жылнамалар жинағының" жалғыз көшірме данасын Қазан Университеті кітапханасына татар ғалымы И.Халфин тапсырған екен. Сол көшірмені шығыс қолжазбалар жинағына бастырғанда профессор И.Н.Березин былай деп алғы сөз Жылнамалар жинағының" жалғыз көшірме данасын Қазан Университеті кітапханасына татар ғалымы И.Халфин тапсырған екен. Сол көшірмені шығыс қолжазбалар жинағына бастырғанда профессор И.Н.Березин былай деп алғы сөз жазыпты: "Біз шығармаға қандай ат берілгенін білмейміз, бірақ кітаптың негізгі бөлігі Рашид ад-Диннің әйгілі туындысының қысқаша аудармасынан тұрғандықтан, біз оның атын да қолжазбамызға бере аламыз". Сөйтіп, ол Қадыр Әлі Жылнамалар жинағының"

**Қадырғали Жалайырдың
«Жаһанг-ат тауарихының»
тезаурус сөздігі**

[illegible][illegible]

EASVREFERAT

لَا خَافَ فَاَصْلَهُ لَا كَيْ قَابِي تَزَوْرَ اَتَجَلُّهُ وَفَتَنِي
اَوْ نُونًا حَقًّا اُولَ رِيَانِ اِيْحِيْدَا خَلْقِي بِيْ اَزَار
بِلَا غَايِي شَرِّ شَعْر

گورِ دوم اول وقت پیر ظالم او نوثر
ایمیر اول قنده او نوستان محنتی داور
دایم الملک کاظم حکیم بِلنا ایلد
اولنا کی بخشی حسانت دار براف
منیر ملک کی اسویر کار کھا عشرت بِلستاملا اصیحا
شکر حور اسبند او مست فی او مولوی شَعْر
دنیاقاسکانو دم بیکنی خور زخم نوو
عشرت کا او زوم کونجکله اذرت غم نوو
پیر عزیزان صبر یا ستفادری توو و کایا نور ایدری
ایم شَعْر ای دولت ایحید اوو تنیکی تالی خوف

Страница рукописи поэмы
Саифа Сарая «Гульстан»,
хранится в библиотеке
Лейденского университета
(Голландия)

قزاق اقنى ابراهيم قونايىش
اولىلىك اولانكى d.30

سازمان قىلىنغان بىرلىك قونايىش لىقانى

QAZAQSTAN
Respublikası A. Baiturayev
M. Q. 1997
1997. ج. 19/9

سازمان لىقانى

1997
1997
1997
1997
1997